

FIȘA nr. 38

ABUZUL DE ÎNCREDERE

1. DEFINIȚIA LEGALĂ

Fapta persoanei care, deținând cu orice titlu și cu un anumit scop un bun mobil al altuia, și-l însușește, dispune de el sau îl folosește pe nedrept ori refuză a-l restitui [art. 238 alin. (1) NCP].

2. STRUCTURA INFRACTIUNII

A. Obiect

1. Juridic

patrimoniul și relațiile sociale referitoare la protecția patrimoniului, a posesiei ori a detenției.

2. Material

a. bunul mobil (prin natura sa ori prin anticipație) corporal, animat sau neanimat, aflat în proprietatea, posesia sau detenția altuia, care are o minimă valoare economică; de principiu, bunul trebuie să fie individual determinat, nefungibil;

✓ bunul poate fi neconsumptibil sau consumptibil, în acest caz fiind însă necesar ca deținătorul să nu fi avut dreptul de dispoziție asupra bunului;

b. bunurile imobile prin destinație;

c. înscrisurile care au o valoare economică ori cele care prezintă o semnificație deosebită pentru persoana vătămată;

d. vehiculele (nu doar autovehiculele);

e. țesuturile, celulele sau organele care au fost prelevate de la o persoană.

✓ **Cerința esențială:** bunul mobil să fie *deținut cu orice titlu*, adică în temeiul unui raport juridic netranslativ de proprietate, prin care a fost transmisă doar detinerea bunului *cu un anumit scop*, existând, corelativ, obligația restituirii bunului; nu prezintă importanță dacă actul translativ al detinței a fost încheiat cu respectarea exigențelor Codului civil sau dacă este lovit de nulitate; simplul contact material nu echivalează cu transmiterea detinței sau a posesiei.

B. Subiect

1. Activ

a. **nemijlocit:** orice persoană (fizică/juridică) cu capacitate penală care are calitatea de detentor precar al bunului mobil, cu orice titlu și cu un anumit scop;

- ✓ proprietarul bunului ori persoana căreia i s-a transmis bunul în baza unui împrumut de consumație nu poate fi autor al infracțiunii;
- ✓ comodatarul poate fi autor al infracțiunii;

b. **complice sau instigator:** orice persoană (fizică/juridică) cu capacitate penală; **coautor** poate fi numai o persoană care are calitatea de detentor.

2. Pasiv

orice persoană fizică sau juridică de la care autorul a primit în detinție un bun mobil, cu orice titlu și cu un anumit scop.

C. Latura obiectivă

1. Element material

- ⇒ a. însușirea pe nedrept a bunului mobil încredințat într-un anumit scop;
  - ✓ detentorul precar se comportă ca un adevărat proprietar; *deposedarea* se realizează cu acordul proprietarului, în vreme ce *imposedarea* este realizată ulterior în mod abuziv;
  - ✓ fapta este tipică chiar dacă detentorul are un drept de retenție asupra bunului;
- ⇒ b. dispunerea pe nedrept de bunul mobil încredințat într-un anumit scop (acte de dispoziție juridică sau materială);
  - ✓ dispunerea pe nedrept se poate obiectiva prin încheierea fără drept de acte juridice de dispoziție sau prin efectuarea de acte de dispoziție materială;
  - ✓ fapta este tipică chiar dacă detentorul are un drept de retenție asupra bunului;
- ⇒ c. folosirea pe nedrept a bunului mobil încredințat într-un anumit scop;
  - ✓ constituie infracțiune atât fapta celui cărui i s-a încredințat un bun mobil de a-l folosi deși nu avea acest drept (titlul în baza căruia bunul este deținut nu permite folosirea bunului), cât și fapta celui care folosește bunul în alt scop decât acela pentru care i-a fost încredințat (titlul în baza căruia bunul este deținut permite folosirea într-un anumit scop sau în anumiți termeni și condiții, iar folosirea se realizează în alte condiții decât cele stipulate de titlu);
- ⇒ d. refuzul abuziv de restituire a bunului mobil încredințat într-un anumit scop;
  - ✓ este necesar ca detentorul să refuze, în urma unei cereri de restituire, expres sau tacit, în mod nejustificat, restituirea bunului, în scopul de a și-l însuși;
  - ✓ fapta nu este tipică în cazul în care detentorul invocă un drept de retenție asupra bunului.

2. Urmarea imediată

imposedarea făptuitorului (infracțiune de rezultat); este posibilă și producerea, consecutiv imposedării, a unui prejudiciu proprietarului.

3. Legătura de cauzalitate

rezultă din materialitatea faptei, nefiind necesar să fie dovedită.

D. Latura subiectivă

intenția directă sau indirectă;

nu prezintă importanță scopul sau mobilul cu care a fost comisă fapta.

E. Forme

1. Acte pregătitoare

sunt posibile, dar neincriminate.

2. Tentativă

a. posibilă (cu excepția tentativei la refuzul de restituire, care nu este posibilă), dar neincriminată;

b. în cazul comiterii faptei prin refuzul de restituire a bunului mobil, tentativa nu este posibilă.

3. Consumare

a. **faptă consumată:** în momentul însușirii pe nedrept a bunului, al dispunerii, al folosirii pe nedrept de bun, respectiv al refuzului nejustificat de restituire (*infracțiune instantanee*);

b. **faptă epuizată:** poate fi comisă în formă continuată (cu excepția situației în care făptuitorul a refuzat succesiv restituirea unui bun la diferite intervale de timp), epuizându-se după efectuarea ultimului act de executare (unitate legală).

! OBSERVAȚII:

1. infracțiunea de abuz de încredere poate fi comisă și de o persoană care are un drept de retenție cu privire la bunul mobil, însă numai în primele trei modalități alternative ale elementului material (nu și în modalitatea refuzului de restituire);
2. nu constituie faptă tipică de abuz de încredere nerestituirea unui bun mobil la data expirării termenului pentru care fusese încredințată detenția, în lipsa unei cereri ferme de restituire din partea persoanei îndreptățite să i se restituie bunul;
3. dacă făptuitorul realizează mai multe modalități alternative ale elementului material al infracțiunii, nu va exista un concurs de infracțiuni, ci o singură infracțiune de abuz de încredere, care se consumă în momentul săvârșirii primei activități infracționale.

F. Condiții de procedibilitate și pedepsibilitate

1. acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate [art. 238 alin. (2) NCP];

2. răspunderea penală este înlăturată prin retragerea plângerii prealabile;

3. dacă fapta este comisă în modalitatea refuzului succesiv de restituire a bunului, termenul de formulare a plângerii prealabile curge de la primul refuz de restituire.

PARTEA PRACTICĂ

Disponerea pe nedrept de bunul mobil încredințat. În sfera noțiunii de dispunere fără drept de un bun intră orice acțiune săvârșită de detentorul unui bun mobil, prin care acesta tinde la uzurparea atributelor ce-i aparțin proprietarului bunului, prin exercitarea acestora dincolo de limitele în care a fost autorizat. La determinarea acestor limite se ține seama de prevederile actului juridic ce constituie titlul de deținere a bunurilor, precum și de regulile generale, inclusiv cutumiare, aplicabile între profesioniști, vizând exercitarea cu bună-credință a drepturilor ce le revin prin contract. O asemenea regulă de interpretare se impune cu necesitate cât timp valoarea juridică ocrotită prin incriminarea infracțiunii de abuz de încredere este reprezentată de buna-credință ce trebuie să fundamenteze relațiile patrimoniale în legătură cu deținerea bunurilor mobile. Prin urmare, dacă deținătorul unui bun mobil în baza unui act juridic ce are ca efect transmiterea deținței asupra unui bun de o asemenea natură, chiar în lipsa existenței unor mențiuni prohibitive exprese în cuprinsul înscrisului constatator al convenției, cu rea-credință, efectuează un act cu un grad ridicat de risc, care, prin caracterul său cu totul excepțional, se abate de la practicile uzuale în materia administrării bunurilor mobile și reprezintă o înfrângere a minimei obligații de prevedere ce-i revine unui bun proprietar, acesta săvârșește un veritabil act de dispoziție (cu titlu de exemplu, săvârșește un act de dispoziție deținătorul unui bun mobil care, fără minime garanții, încredințează bunul unei persoane necunoscute, care ulterior nu mai poate fi localizată, acceptând posibilitatea concretă ca proprietarul bunului să fie astfel spoliat de bunul propriu) (...) o asemenea concluzie este justificată prin aceea că detentorul, cu intenție – supunând bunul unei operații cu grad ridicat de risc ce va conduce în concret la privarea proprietarului de proprietate –, acționează asupra bunului ca asupra unui bun propriu, exercitând atributul dispoziției (C.A. Timișoara, s. pen., dec. pen. nr. 488 din 13 iunie 2016, citată în G. Bodoroncea, I. Kuglay *et alii*, *Codul penal. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 664).

Autor al infracțiunii de abuz de încredere. Persoana căreia i s-a încredințat de către poliție un bun în custodie nu săvârșește infracțiunea de abuz de încredere dacă dispune de el, folosindu-l, sau refuză a-l restitui proprietarului, deoarece raportul juridic nu există între custode și proprietar, ci între custode și organul de poliție, față de care ea are obligația de a nu înstrăina, distruge sau modifica bunul și de a-l restitui la cerere (C.S.J., s. pen., dec. nr. 2941/2003).